

ONE
TWENTY
ONE

Rapport explorierend kwalitatief onderzoek

naar prestatie en druk onder
leerlingen op de middelbare school

Paulien Kreutzer, OneTwentyone
15 oktober 2020

Inleiding

Het LAKS krijgt diverse signalen dat prestatiedruk onder leerlingen op de middelbare school een serieus te nemen probleem wordt. En dat prestatiedruk negatief is voor het leerlingenwelzijn. Prestatiedruk betekent in feite: druk ervaren om te moeten presteren. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar hoe prestatiedruk wordt beleefd door leerlingen in relatie tot school. Daarom is het belangrijk om te onderzoeken hoe leerlingen presteren zien en ervaren.

Presteren is an sich niet verkeerd. Wanneer en waardoor wordt de druk om te presteren te hoog en/of negatief? Welke factoren spelen hierbij een rol? Met dit kwalitatieve onderzoek wil onderzoeksbureau OneTwentyone het LAKS helpen een beter beeld te krijgen van dit onderwerp en te begrijpen of en op welke manier het LAKS beleidsmakers, zoals de VO-raad, OCW en middelbare scholen hierover moeten informeren en adviseren.

OneTwentyone heeft in opdracht van het LAKS een explorerend kwalitatief onderzoek gedaan om prestatie(druk) onder leerlingen te onderzoeken. Dit onderzoek heeft in schooljaar 2019/2020 plaatsgevonden. We hebben dit onderzoek in het najaar aangevuld met gesprekken in een focusgroep met leerlingen waarin we de inzichten uit dit onderzoek verdiepen en concreter maken. Ook hebben wij met de leerlingen gesproken over de invloed van corona op prestatiedruk. In dit rapport staan de uitkomsten van dit onderzoek.

Hoofdstuk 1 Conclusie

“School vraagt je te presteren. Zij bepalen de lat en jij moet die behalen. Zij bepalen wanneer je het goed doet en wanneer niet. Dat heeft niks te maken met wat je zelf goed vindt of wanneer jij tevreden over jezelf bent.”

Elke scholier ervaart een zeker vorm van druk om te presteren. Op zichzelf is daar niks mis mee. Niet elke jongere is vanuit zichzelf gemotiveerd (intrinsiek) om altijd te presenteren op het niveau dat hij of zij kan behalen. Extrinsieke motivatie kan dan behulpzaam zijn.

De leerlingen geven aan dat zij druk voelen vanuit hun ouders om zo hoog mogelijke cijfers te halen. Ze willen hun ouders niet teleurstellen.

“Ik moet mezelf best vaak bewijzen. Ik voel druk vanuit mijn ouders. Mijn ouders geven mij iets wanneer ik een 8 haal.”

Twee leerlingen hebben een migrantenachtergrond en zij vertellen dat hun ouders hen altijd stevig stimuleren om het beter te doen dan zichzelf en hard te werken aan school. Soms voelt dit als een ho-ge druk.

Mits de druk als tijdelijk wordt ervaren is er weinig aan de hand. Rondom toetsweken en deadlines van projecten is de druk logisch. Dat motiveert leerlingen ook om aan het werk te gaan. Er is ook niks mis het gevoel dat er dingen van je verwacht worden en dat je moet werken om datgene te bereiken wat je wilt.

Het gaat mis als de druk na deze korte periode niet verlaagd wordt. Als hard werken geen resultaat oplevert. Of als er heftige dingen in je leven spelen. Of als ouders en/of docenten blijven pushen en aangeven dat een scholier beter ‘kan’ en dus ook beter ‘moet’. Dan wordt het een chronische druk en is prestatiedruk negatief voor het leerlingenwelzijn. Hier kunnen jongeren zelfs lichamelijke klachten van krijgen.

Jongeren voelen op verschillende plekken de druk om te presteren. Ook op de sportclub en tijdens hun bijbaan bijvoorbeeld. Maar op school speelt prestatiedruk het meeste omdat jongeren het gevoel hebben dat er erg veel

afhangt van hun succes op de middelbare school. Onderwijs speelt niet alleen een rol in het verhogen maar ook in het verlagen van prestatiedruk.

Het is belangrijk dat het onderwijs begrijpt welke dingen voor jongeren drukverhogend werken en wat drukverlagend is. En dat het onderwijs wil investeren in datgene dat drukverlagend werkt.

Uit dit onderzoek blijkt dat het weten waar je naartoe wil en inzicht in overzichtelijke stappen hoe je daar komt onder anderen drukverlagend werken. Het hogere doel is dan uiteindelijk belangrijker dan de tussentijdse stapjes. Het helpt leerlingen om hun aandacht op zichzelf te richten in plaats van op alle anderen. Tevens is een motiverende klas en sfeer van belang. En natuurlijk zijn leerlingen jong en kan de boog niet altijd gespannen staan.

Het streven is dat voor zoveel mogelijk jongeren de negatieve vorm van prestatiedruk tijdelijk is.

Alle leerlingen hebben in de tijd dat zij thuis moesten blijven ivm de coronamaatregelen vanuit ouders meer druk gevoeld. Ze zaten meer ‘bovenop’ de prestaties van de leerlingen. Tevens ervaren leerlingen druk doordat het hele gezin veel thuis was. Er was echter wel meer tijd voor andere dingen dan school, dit verlaagde voor veel leerlingen de stress die zij van school ervoeren.

Onderstaande drie hypothesen, die we samen met het LAKS hebben geformuleerd ter voorbereiding van het onderzoek op middelbare scholen naar prestatiedruk, zijn in dit onderzoek bevestigd.

1. Er is een toetscultuur in het onderwijs; leerlingen leren vaak voor een cijfer ipv met als doel kennis echt te onthouden.

2. Er zijn teveel deadlines in het onderwijs: toetsen, huiswerk en projecten vallen vaak tegelijk en dat zorgt voor negatieve druk.
3. Er zijn hoge verwachtingen van de leerlingen zelf en van ouders.

Hoofdstuk 2 Prestatiedruk hoe werkt dat?

2.1 Hoe en waar ervaren leerlingen prestatiedruk?

“Presteren is laten zien wat je in huis hebt, het uiterste van jezelf laten zien.”

De druk om te presteren is op zich prima als het tijdelijk is en er niet ‘teveel’ afhangt van je prestatie. Leerlingen ervaren een vorm van prestatiedruk op school, tijdens het spelen van sportwedstrijden en op hun bijbaan.

Op school ervaren ze de meeste prestatiedruk. Van school hangt veel af: overgaan, op school mogen blijven of moeten wisselen, slagen of je droom waar kunnen maken met een beroep of vervolgopleiding. Je toekomst hangt voor een groot deel af van je succes op school.

Van het beoefenen van een sport hangt bijvoorbeeld minder af. De consequenties zijn minder groot als je op dat gebied niet (altijd) succesvol bent. (Dit geldt natuurlijk niet voor topsporters, maar die hebben we niet gesproken.) Ook voelen sommige prestatiedruk op hun bijbaan. Maar dat voelt anders, want door wat je daar doet, kun je een concreet en direct verschil maken en je voelt vaak zelf dat je het goed doet als je je best doet. Vaak hebben jongeren op de werkvloer ook iemand die ze persoonlijk vragen kunnen stellen, die hen helpt en advies kan geven.

De druk die op cijfers ligt is enorm. Leerlingen worden vaak ‘afgerekend’ op individuele cijfers voor toetsen en

opdrachten, in plaats van dat er meer naar gemiddelden over een langere periode wordt gekeken.

Het helpt om voor jezelf een visie en doelen te hebben over je toekomst. Dat motiveert en helpt je je te focussen op jezelf in plaats van op anderen (vooral leeftijdsgenoten). Het kan ook voor druk zorgen want je wilt dat dan wel echt halen. En het zorgt ervoor dat de keuzes die je maakt nog belangrijker zijn. Dat kan (tijdelijk) voor druk zorgen. Opvallend is dat begeleiding hier heel belangrijk is! Jongeren die goed met hun ouders en/of goede vrienden kunnen praten over het formuleren en bereiken van hun visie en doelen, ervaren minder druk. Ook zijn zij beter in staat op hun route naar succes in stapjes te overzien.

Op de middelbare school is heel veel afleiding, met name sociaal, het bezig zijn met ‘anderen’. Of hoe anderen jou zien. De problemen van anderen kunnen je ook afleiden van je eigen leven en de doelen die je hebt gesteld.

2.2 Intrinsieke versus extrinsieke motivatie

Willen presteren is goed, het geeft je motivatie. Dat is intrinsieke motivatie. Leerlingen willen het meeste uit zichzelf halen en zichzelf niet teleurstellen. Verwachtingen van anderen geven de leerlingen extrinsieke motivatie. Maar je hebt daar minder controle over. Leerlingen willen hun ouders (en docenten) niet teleurstellen. En niet anders zijn dan hun medeleerlingen. Als de verwachtingen te hoog zijn (doelen zijn niet haalbaar); leidt dit wel eens tot druk/negatieve gevoelens. Met name hebben ouders hoge verwachtingen; druk van docenten werden hier minder genoemd.

“Ik haat het om mezelf teleur te stellen.”

“Ik wil boven het gemiddelde zitten, ik wil niet aan de onderkant zitten.”

Hoofdstuk 3 Wat werkt prestatiedruk verhogend en verlagend?

In de gesprekken met leerlingen zijn heel duidelijk ervaringen naar voren gekomen die de prestatiedruk voor leerlingen verhogen en ervaringen die deze druk kunnen verlagen. Een groot deel van deze gebeurtenissen vinden plaats in en rondom de school. Het is erg belangrijk dat het onderwijs deze punten herkent en erkent en niet alleen kritisch kijkt naar zaken die drukverhogend werken maar ook investeert in drukverlaging.

3.1 Drukverhogende elementen

1. Hoge cijfers zijn voor leerlingen belangrijk. Het is de graadmeter of je het goed doet (succesvol bent) en of je wel goed je best doet. Het is hen geleerd dat cijfers heel belangrijk zijn. *“Hoe hoger je cijfers, hoe beter je baan.”*
2. Ouders kunnen nu elk cijfer inzien. En reageren vaak direct op een slecht cijfer. Moeders letten vaak op cijfers, vaders helpen meer met huiswerk/leren (goede hulp verlaagt de druk). *“Je maakt je ouders blij met een goed cijfer.”*
3. Een slecht cijfer voor een vak of toets waar je wel je best hebt gedaan, is zeer demotiverend. In een toetsweek voert dat de druk ook op om de rest wel (heel) goed te doen. *“Heel hard werken en dan geen of een slecht resultaat behalen. Dat is echt demotiverend.”*
4. Meeste leerlingen vinden het moeilijk om te bepalen wanneer ze genoeg gedaan hebben voor een vak of toets. *“Je kunt eigenlijk nooit genoeg leren voor een toets.”*
5. Vooral toetsen die meetellen voor het examen zijn stressvol.

6. Veel leerlingen geven aan dat ze veel huiswerk krijgen, dat ze het moeilijk vinden dat in te plannen. Daardoor beginnen ze vaak te laat en daarvan krijgen ze stress.
7. Tevens ervaren leerlingen dat docenten niet onderling overleggen waardoor toetsen en deadlines van opdrachten vaak tegelijk vallen. Ook is het niet altijd ver van tevoren duidelijk wat het huiswerk is.
8. Docenten die teveel stof 'moeten' behandelen voor een vak in een korte tijd.
9. Leerlingen ervaren ook druk als ze weten dat ze niet echt hun best gedaan hebben, bijvoorbeeld te laat zijn gaan leren voor een toets of zich ergens makkelijk vanaf gemaakt hebben.
10. Je gedragen volgens de groepsnorm kost veel energie. Op school maar het gaat 24/7 door, vooral door de mobiele telefoon. Het leidt je af van je eigen doel en weg daarnaartoe.
11. Druk wordt negatief als je wel echt je best hebt gedaan maar als het niet tot een (goed) resultaat leidt. *"Soms heb ik echt een mental breakdown."*
12. Druk om deadlines te halen van (creatieve) opdrachten die veel tijd kosten en vaak ook gepland zijn in of na een toetsweek.
13. Leerlingen praten onderling niet over prestatiedruk, het is geen leuk onderwerp. Wel zien en voelen ze dat meerdere jongeren in hun klas wel last hebben van stress. *"Maar op school wil je het leuk hebben met elkaar. En dan heb je het in de pauzes over dat nieuwe YouTube filmpje."*
14. Sociale media gaan maar door en zorgen ervoor dat je afgeleid wordt van je eigen leven en de doelen die je hebt

gesteld. Op sociale media lijkt het alsof niemand last heeft van stress en prestatiedruk. Daardoor kan je je met stress-ervaringen alleen voelen, stress en prestatiedruk zijn vaak niet zichtbaar terwijl ze er wel zijn. Als je dan niet over je ervaringen kan praten, wordt de druk groter. *"Het gaat goed, zolang ik bij mezelf kan blijven."*

15. Als de druk te hoog wordt, krijg je stress. Het lukt het je niet om je te concentreren of om effectief te leren. Veel jongeren geven aan dan ook slecht te slapen. En dan ben je moe en kun je minder goed leren. Een vicieuze cirkel.

In de focusgroep hebben we de leerlingen gevraagd de punten die uit het onderzoek zijn gekomen te prioriteren. Hieronder de top 3 drukverhogende punten.

1. Een slecht cijfer voor een vak of toets waar je wel je best hebt gedaan, is zeer demotiverend. In een toetsweek voert dat de druk ook op om de rest wel goed te doen.
2. Hoge cijfers zijn voor leerlingen belangrijk. Het is de graadmeter of je het goed doet cq. of je goed je best doet. Cijfers zijn heel belangrijk; vooral voor ouders.
3. Druk om deadlines te halen. Tevens ervaren leerlingen dat docenten onderling niet overleggen waardoor toetsen en deadlines van opdrachten vaak tegelijk vallen.

3.2 Drukverlagende elementen

1. Een doel en een visie voor jezelf en je toekomst hebben, verlaagt de druk. *"Ik wil de pilotenopleiding doen en ik weet hoe ik daar moet komen en wat ik daarvoor nodig heb. Ook weet ik dat er meerdere opleidingen zijn, dus dat ik het via allerlei wegen kan gaan bereiken. Dat geeft wel rust ja."*
2. Erkenning van anderen dat je je best doet en dat je je doelen echt wilt behalen, is heel belangrijk en motiverend.

Vooraf van ouders.

3. De druk gaat omlaag als de jongeren ervaren dat ze zelf invloed hebben op hun cijfers en hoe het gaat op school. Dat werken loont en dat gezien wordt (!) door anderen dat ze hun best doen.
4. Kunnen plannen is tegenwoordig een cruciale skill. Het zorgt ervoor dat je op tijd begint, overzicht bewaard en realistisch blijft. Hoogopgeleide jongeren krijgen vaak hulp van hun ouders mbt plannen. *"Ik kan moeilijk plannen en organiseren, dat levert druk op. Gelukkig durf ik hulp te vragen en helpen mijn ouders daarbij."*
5. Laagopgeleide jonge jongeren lijken een wat 'kleinere' wereld te hebben, erg close met familie. Kleine cirkel; veilig. *"Wij zijn eigenlijk een lijf met vijf paar benen."* (= opa, oma, moeder en grote broer).
6. Jongeren die iets heftigs hebben meegemaakt tijdens het opgroeien (burnout, ouder verloren, ouders gescheiden, een handicap) lijken beter te zijn in het relativeren van druk.
7. De ene jongere is beter dan de ander in het zichzelf leren gerust te stellen. Het is niet het einde van de wereld als je een keer een slecht cijfer haalt of een keer niet goed presteert. Dat lijkt een kwestie van karakter. (Zie ook punt 6 over jongeren die iets heftig hebben meegemaakt in hun leven.)
8. Digitale middelen op school zijn voor jongeren prima en zorgen voor het gevoel van korte druk op het moment dat cijfers van belangrijke toetsen bekend gemaakt worden. *"Wij hebben een Whatsapp groep met docenten, dat is juist heel handig."*
9. Een fijne klas waar je je veilig voelt, helpt om je te concentreren op jezelf.

10. Ook gemotiveerde klasgenoten die elkaar helpen, verlagen druk.

11. Het kwartje moet vallen dat je je best op school doet voor jezelf, voor je eigen toekomst. We zien meer stress in onderbouw dan bovenbouw; behalve pre examenklas (heel veel stof en vakken) en tegen het eindexamen (door alle toetsen). *“Doen wat ik kan en dat ik tevreden ben. Dat lukt me nu, nu ik 19 jaar ben, beter dan vroeger.”*

12. De jongeren hebben in het weekend geen last van deze druk. Ze doen weinig of alleen leuke dingen. De meeste leerlingen doen doordeweeks alles voor school en zijn dan ook bijna alleen maar met school bezig.

In de focusgroep hebben we de leerlingen gevraagd de punten die uit het onderzoek zijn gekomen te prioriteren waarmee we onderstaande top 3 drukverlagende punten hebben gemaakt.

1. Erkenning van anderen dat je je best doet en dat je je doelen echt wilt behalen, is heel belangrijk en motiverend. Vooral van ouders.

2. Ook gemotiveerde klasgenoten die elkaar helpen, verlagen druk.

3. Kunnen plannen is een cruciale skill tegenwoordig; het zorgt ervoor dat je op tijd begint, over-zicht bewaard en het realistisch blijft. Hoogopgeleide jongeren krijgen vaak hulp van hun ouders mbt plannen.

Hoofdstuk 4 Invloed van coronatijd

“Ik werd best wel lui van corona-tijd, slapen, veel op telefoon tijdens les. Ik heb echt een achterstand opgelopen. Dat geeft nu wel druk ja.”

Alle leerlingen hebben in de tijd dat zij thuis moesten blijven ivm de coronamaatregelen vanuit ouders meer druk gevoeld. Ze zaten meer ‘bovenop’ de prestaties van de leerlingen. De leerlingen voelden letterlijk en figuurlijk minder ruimte om te falen en/of niets aan school te doen.

“Demotiverende tijd, ook omdat je continu met familie samen bent en alle kanten van familieleden meemaakt.”

Er was meer tijd voor andere dingen dan school, dit verlaagde voor veel leerlingen de stress die zij van school ervaarden.

“Veel grote verschillen tussen jongeren in hun sociale contacten in corona-tijd, dus ook verschil in hoeveel prestatiedruk iemand voelt.”

Tot slot, ze willen graag fysiek naar school. Want;

- Thuis zijn ze meer afgeleid.
- Ze stellen werk voor school veel meer uit.
- Niet alle docenten kunnen online goed onderwijs geven.
- Ze hebben ook het idee dat ze door fysiek op school te zijn meer gemotiveerd zijn om hun best te doen.
- Op school kun je ook je vrienden zien.
- Op school kun je veel makkelijker met klasgenoten samenwerken
- Op school kun je praktijklessen krijgen, dit kan niet thuis. Cruciaal voor vmbo-onderwijs. Niet alleen om ervaring op te doen en voor het diploma maar ook voor de motivatie.
- Tot slot wijzen de leerlingen op het gevaar van kansongelijkheid als de scholen weer dicht-gaan.

Hoofdstuk 5 Tien adviezen aan middelbare scholen

De leerlingen komen tot onderstaande adviezen voor middelbare scholen om de prestatiedruk voor leerlingen van beperkte duur te laten zijn:

1. Besef dat er voor leerlingen niet alleen drukverhogende factoren zijn in het onderwijs, maar zeker ook drukverlagende. Investeer in drukverlagende dingen en zorg ervoor dat de negatieve kanten van prestatiedruk (stress) tijdelijk zijn. Evalueer drukverhogende factoren op jouw school en kijk waar die kunnen worden verminderd of kunnen verdwijnen.
2. Besef dat veel leerlingen thuis (nog meer) druk van ouders ervaren om hoge cijfers te halen. Probeer bij gesprekken met ouders ook altijd de leerlingen te betrekken. En praat als mentoren met de leerlingen over deze en mogelijk andere drukverhogende en/of drukverlagende factoren in hun leven.
3. Besef dat een goede sfeer (waarin leerlingen elkaar helpen en er waardering is voor leerlingen die hun best doen ipv alleen te kijken naar cijfers) in de klas bijdraagt aan het verlagen van de druk. Investeer hierin.
4. Minder toetsen en deadlines zouden de negatieve kant van prestatiedruk kunnen verkorten en verminderen.
5. Laat docenten goed onderling overleggen en plannen zodat de druk niet te hoog wordt omdat er teveel geleerd en gedaan moet worden in een te korte tijd. Betrek leerlingen (bijvoorbeeld in mentorklassen) hierbij zodat zij zien en leren hoe zij hun eigen werk goed kunnen plannen.
6. Investeer in loopbaan oriëntatie. Het is voor leerlingen erg belangrijk een doel te hebben waardoor ze meer gemotiveerd zijn voor en meer plezier hebben in school. *“Als je als leerling een duidelijke visie kunt ontwikkelen over jouw*

toekomst, krijg je intrinsieke motivatie. Als je weet waar je heen wil."

7. Investeer in de online skills van docenten; zodat zij ook online goede en leuke lessen kunnen geven. Leerlingen moeten niet het gevoel krijgen dat ze achterlopen wanneer er (deels) online lessen worden gegeven en dat die achterstand niet meer in te halen is.

8. Focus als school en docent minder op het wat (toetsen en cijfers) maar help leerlingen bij het behalen van een goed cijfer (binnen hun eigen capaciteiten) en geef hen vooral tips en tricks hoe ze moeten leren.

9. Kijk goed naar leerlingen. Inventariseer welke leerlingen negatieve vormen van prestatiedruk ervaren. Ga met hen in gesprek en leer hen ook te relativiseren en te ontspannen en ook veel tijd en energie te steken in dingen naast school, zoals sporten en met vrienden zijn. Elke leerling herkent prestatiedruk maar geen van de leerlingen vindt het leuk om er onderling met an-dere leerlingen over te praten. Ze zullen er niet snel zelf over beginnen.

10. Meer dan ooit is maatwerk heel belangrijk. Elke leerling ervaart prestatiedruk op een andere manier. Het zou goed zijn als docenten (zowel op school als online) beschikbaar zijn voor 1-op-1 contactmomenten. Zowel inhoudelijk voor de stof als om de leerlingen te helpen hoe ze het vak het beste kunnen leren.

Hoofdstuk 6 Onderzoeksopzet

6.1 Hoofdvraag en hypothesen

De hoofdvraag in dit onderzoek was: Wat betekenen prestatie en prestatiedruk in het onderwijs voor leerlingen anno 2020 en welke invloed heeft dit op hun welzijn?

Hypothesen die volgens het LAKS relevant waren om mee te nemen in het onderzoek:

- Er is een toetscultuur in het onderwijs; leerlingen leren voor een cijfer ipv met als doel kennis echt te onthouden.
- Er is invloed van selectieprocedures van vervolgoopleidingen op de prestatiedruk die leerlingen ervaren tijdens de middelbare school.
- Er zijn teveel deadlines in het onderwijs: toetsen, huiswerk en projecten vallen vaak tegelijk en dat zorgt voor negatieve druk.
- Gebruik digitale middelen op en voor school door leerlingen zorgt voor stress.
- Er is sprake van 24/7 onderwijs: docenten die nog 's avonds laat communiceren met leerlingen en verwachten dat leerlingen reageren of het bericht gezien hebben.
- Er zijn hogere verwachtingen van de leerlingen zelf, van ouders, docenten en de maatschappij dan 10 jaar geleden.

OneTwentyone heeft hier onderstaande hypothesen aan toegevoegd:

- Leerlingen hebben onrealistische verwachtingen over (de maakbaarheid van) hun eigen toekomst.
- Succesvol zijn betekent voor leerlingen dat je anderen naar je opkijken omdat je iets heel goed kan zonder moeite.
- Middelbare leerlingen vinden het moeilijk om te bepalen wanneer genoeg genoeg is (bijvoorbeeld wanneer ze genoeg hebben geleerd voor een toets of genoeg tijd hebben besteedt aan een opdracht).
- Succesvol zijn betekent voor leerlingen dat je anderen naar je opkijken omdat je iets heel goed kan zonder moeite.

Op basis van de hoofdvraag en deze hypothesen is vooraf

een gesprekleidraad opgesteld. Deze gesprekleidraad is in elk gesprek gebruikt.

6.2 Aanpak onderzoek

Het onderzoek was kwalitatief van aard. Een kwalitatieve opzet houdt in dat er binnen dit onderzoek werd gekeken naar kwalitatieve eigenschappen als waarde, persoonlijke beleving en persoonlijke ervaring. De resultaten van dit onderzoek zijn niet representatief voor alle leerlingen. Het is zeer aan te bevelen naast dit explorerende onderzoek ook een kwantitatief onderzoek te laten uitvoeren. Zodat ook onderzocht wordt of prestatiedruk ook negatief werkt op het leerlingenwelzijn van alle/meer leerlingen. En of er bijvoorbeeld ook verschillen te zien zijn tussen vmbo/mavo en havo/vwo leerlingen of tussen jongens en meiden.

OneTwentyone heeft op drie middelbare scholen 12 diepte-interviews gehouden.

1. Heliomare in Heemskerk (speciaal onderwijs)
2. Openbare Scholengemeenschap Bijlmer in Amsterdam
3. Vlier in Deventer (bovenbouwschool voor havo/vwo).

Door de leerlingen 1-op-1 te interviewen voelden de jongeren zich veilig om vrijuit te spreken en hebben we zo min mogelijk last van groepsdruk. Iets dat op deze leeftijd natuurlijk erg speelt. In de gesprekken hebben wij een combinatie van werkvormen gebruikt. Naast het interview hebben wij de leerlingen ook de gelegenheid gegeven te bepalen welke vooraf bepaalde uitspraken/stellingen het meest op hen van toepassing zijn als het gaat om het ervaren van een vorm van druk. Bij alle gesprekken was iemand van het LAKS aanwezig om te notuleren en mee te luisteren.

Begin oktober 2020 heeft OneTwentyone een online focusgroep gehouden met zes leerlingen. Deze groepsdiscussie diende om de resultaten van het onderzoek scholen op verdiepen, te checken en bepaalde uitkomsten

te duiden en te prioriteren. Tevens zijn er door deze leerlingen concrete adviezen voor middelbare scholen geformuleerd. Ook hier waren de medewerkers van het LAKS aanwezig.

De scholen en leerlingen zijn door het LAKS geworven en geregeld. Kwalitatief onderzoek heeft niet als doel om een representatief beeld te geven maar het is wel belangrijk een mix van soorten leerlingen te spreken. En het is belangrijk dat we de juiste leerlingen spreken. Niet alleen leerlingen die al actief zijn in de leerlingenraad of van wie het al bekend is bij de school dat ze prestatiedruk ervaren wilden we spreken. De onderzoekspopulatie is met deze keuze van scholen en leerlingen een goede mix geweest van jongens/meiden, opleidingsniveau, afkomst, leeftijd en woonplaats (stad en landelijke omgeving).

Disclaimer

Het onderzoek is uitgevoerd door Paulien Kreutzer van OneTwentyone Jongerenonderzoek. De informatie in dit onderzoeksrapport is bestemd voor en gericht aan het Landelijk Aktie Komitee Leerlingen (het LAKS). De onderzoeksinformatie uit dit rapport mag niet gereproduceerd of overgedragen worden in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van het LAKS en OneTwentyone.

OneTwentyone staat open voor samenwerking rondom meer onderzoek naar prestatiedruk onder leerlingen. Wij zien dit als een relevant thema waar meer onderzoek naar gedaan moet worden. Hopelijk hebben wij met dit rapport inzicht gegeven in hoe de jeugd prestatiedruk in het middelbaar onderwijs anno 2020 beleeft en ervaart.

Oktober 2020, www.onetwentyone.nl

Over OneTwentyone

OneTwentyone is gespecialiseerd in het bereiken van de jeugd. Om kinderen en hun ouders actief te krijgen, is het noodzakelijk inzicht te krijgen in hun belevingswereld. Die belevingswereld verandert razendsnel. Doel is dat de kinderen en hun ouders u uitnodigen in hun (drukke) wereld in plaats van dat u zich 'opdringt'. Dit vraagt dat u inzicht heeft waar kinderen en hun ouders behoefte aan hebben. OneTwentyone gaat hiervoor met uw doelgroep in gesprek. Om te achterhalen waar u kunt aanhaken bij hun belevingswereld en welke elementen van uw activiteit kinderen en ouders aanspreken en hoe uw bedrijf daarvan kan profiteren.

Onderzoeksruidtes

OneTwentyone heeft meerdere locaties in Nederland waar zij onderzoek kan doen. Naast Amsterdam doen wij ook vaak onderzoek in Amersfoort, Rotterdam en Den Bosch.

Partners

OneTwentyone werkt samen met andere jongerenexperts om succesvolle onderzoeksprojecten ook praktisch door te vertellen naar marketing en communicatie. Op de website kunt u meer lezen over deze experts.

Meer weten?

Wilt u meer weten over jongerenonderzoek of over OneTwentyone? Volg dan @paulienkreutzer op twitter of like OneTwentyone op Facebook. U kunt ook altijd direct contact opnemen met Paulien Kreutzer.

Paulien Kreutzer
paulien@onetwentyone.nl
www.onetwentyone.nl
KVK nr. 34310979
BTW-id NL001958255B96
NL25INGB0005724607